

La mirada lúcida i sorneguera

JOAN GUITART I AGELL*

Amb escepticisme o sense, Joan Fuster va tenir la pretensió d'entendre el món. Entendre, com a mínim, el món que tenia més a prop i a l'abast. Entendre'l sense metafísica, a partir de la realitat més concreta i objectivable. És així com va arribar a entendre el seu país com a poble. I mentre se'l feia seu, en dibuixava una geografia i una gent treballats per la memòria històrica; territori i persones als quals conferia una fesomia pròpia i característica. En la cultura hi trobava la via per donar cohesió a un país que es desdibuixava en el localisme. La cultura era la clau de volta que relligava homes, llengua, territori i costums. I per compartir els seus coneixements, les seves descobertes i els seus dubtes, va utilitzar l'escriptura amb un gran domini dels recursos, amb l'amenitat imprescindible per aconseguir lectors. És així, doncs, com de Joan Fuster en

tenim l'exemple humà i el gruix de tota la seva obra escrita. És indubtable que sense ell, sense la seva reflexió i anàlisi, la realitat del País Valencià d'avui seria una altra.

La cultura va ser el camp d'experimentació del pensament de Joan Fuster i la cultura el va portar ben aviat a establir relacions amb el Principat. Catalunya era el seu nord enllà, i ell la podia entendre amb aquell punt d'ingenuïtat del visitant que sap apreciar el valor de les diferències que constata a casa del veí. A Catalunya hi va fer unes amistats que, possiblement, per a ell haguessin estat impensables al seu País Valencià. Intel·lectuals, empresaris i polítics gaudien de la seva conversa. Va trobar persones que compartien algunes de les seves idees i s'esperonaven mútuament. Entre els seus amics catalans, Joan Fuster podia donar consells, fer propostes, explorar l'ombra, promoure exàmens de consciència o indagar. Des-

prés, però, el pensador es tornava a recloure en la seva solitud de Sueca. Joan Fuster podia pensar el país perquè sabia distanciar-se'n a l'hora d'objectivar-lo. Podia pensar el seu País Valencià des del gran coneixement que tenia de Catalunya, i podia pensar Catalunya des de la seva valencianitat. Sabia contemplar el seu país amb ulls de foraster, admirar-lo i comprendre'l.

Amb l'home com a mesura de totes les coses, agut, crític, mordaç i irònic, les seves reflexions van ser un estímul per a molts homes d'acció. Perquè, lluny d'un dubte metòdic i paralitzador, el seu pensament naixia d'una voluntat d'intervenció que acceptava el risc i la possibilitat del desencert. En el treball diari de reconstrucció del país, ara que ell no hi és, ens manca el seu somriure sorneguer.

* Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

